
Nikola ŠKALABRIN, Đakovo

PРАВНА PITANJA U GLASNIKU/VJESNIKU ĐAKOVAČKE I SRIJEMSKJE BISKUPIJE

Autor u Uvodu iznosi razloge zbog kojih je biskup J. J. Strossmayer pokrenio službeno biskupijsko glasilo nazvano »Glasnik biskupije Đakovačko-Sriemske« koji slavi 125. obljetnicu od svog objavljivanja (1873.-1997.).

Članak je podijeljen na tri dijela prema crkvenim zakonodavstvima koja su, u odnosnom vremenu, bila na snazi:

- 1. Corpus Iuris Canonici (1873.-1917.)*
- 2. Zakonik kanonskoga prava iz 1917. (1917.-1983.)*
- 3. Zakonik kanonskoga prava iz 1983. (1983.-1997.).*

U svakom dijelu autor donosi i katkada kratko tumači važna pravna pitanja sadržana u spomenutom glasilu.

Autor zaključuje svoj rad tvrdnjom da se bez pravnog uređenja ne može ni zamisliti ni ostvariti ureden i plodan suživot u društvenom uređenju. Tu činjenicu u potpunosti potvrđuju veoma brojni članci i napisi objavljeni u Glasniku/Vjesniku za vrijeme svoje bogate i teške povijesti.

UVOD

Biskup J. J. Strossmayer najavio je svojem svećenstvu da će početkom 1872. godine početi izlaziti u litografiji¹ biskupijski list »Glasnik biskupije Đakovačko-Sriemske« kao službeno glasilo Biskupskog ordinarijata. Misao za izdavanje tog lista potakle su neprilike sporog kolanja službenih okružnica po biskupiji. Ipak se za neko vrijeme moralo odustati od izdavanja putem litografije, zbog zapreka tehničke naravi, ali je odmah donesena odluka da će nakon godine dana list izlaziti tiskom.

¹ Litografija je način tiskanja sa ravne površine kamena (vapnenca) na koju je urezan crtež. Litografija je i radionica u kojoj se vrše takvi radovi o čemu usp. B. KLAIĆ, *Rječnik stranih riječi. Tudice i posuđenice*. Priredio: Željko Klaić. Nakladni Zavod MH, Zagreb, 1990., str. 811.; usp. i A. SPILETAK, *Litografirani Glasnik naše biskupije*, u: *Glasnik biskupija Bosanske i Srijemske*, LXII. (1934.) br. 13, 103-107.

Prema prvobitnoj biskupovoj zamisli glavna bi zadaća »*Glasnika*« bila da se u službenom njegovom dijelu priopćuju biskupijskom svećenstvu naredbe i okružnice Prečasnog ordinarijata i tako dokine njihovo mučno prepisivanje. Osim toga, »*Glasnik*« je trebao unapređivati praktičnu teologiju, a time i praktično bogoslovno obrazovanje našeg svećenstva. List nije trebao imati strogo znanstveni smjer, niti mu je zadaća bila razvitak bogoslovnih nauka. Biskup je pred sobom imao cilj da biskupijski list prodre što dublje u praktični život svećenstva i da poukom i savjetom olakša njegov pastoralni život. Jednom je prigodom, dne 20. lipnja 1878., biskup Strossmayer jasno iznio cilj »*Glasnika*«:

»poglavito na to služi, da se naredbe biskupijske njim oglasuju i da se svećenstvo od nujnoga odpisivanja oslobodi. Liepo je i svake hvale vrijedno, ako se *Glasnik* poleg toga još i praktičnimi i učenimi razpravami zanima. Danas nije dosta, da rieč božju samo propovjedamo, nego je nužno, da se i pera latimo i svetu istinu božju branimo«.²

Želja je Biskupova bila da list u načinu pisanja bude uvijek umjeren, da ne bi otvorio vrata mrskoj i strasnoj polemici. List će izlaziti dva puta mjesečno i to sredinom i krajem mjeseca.

Prvi broj biskupijskog lista izišao je 15. siječnja 1873. u osječkoj tiskari J. Mederšickoga. On je trebao biti slika suvremenog crkvenog života u biskupiji: »oglašavati nove, ponavaljati stare naredbe, saobćivati zaključke sastanaka svećeničkih, baviti se prošlošću biskupije, razpravljati pitanja iz teologije pastoralne, iz liturgike, homiletike, katehetike; iz prava crkvenoga i ukoliko se tiče crkve, gradjanskoga; imao se je na koncu obazirati i na dnevna pitanja crkvena, i koliko se ista odnašaju na crkvu i svećenstvo«.³

Naša je zadaća izvući i ukratko prikazati glavna pitanja iz kanonskoga (crkvenoga) prava, kao i ostala pravna pitanja povezana s Crkvom. Ta se pitanja nalaze u raznim rubrikama »*Glasnika*« odnosno »*Vjesnika*«, kao što su: članci, okružnice, vijesti, upute, obavijesti...

Imajući u vidu zakonodavstvo Katoličke crkve i njegove promjene, u vrijeme izlaženja *Glasnika/Vjesnika*, članak smo podijelili na tri dijela: *Corpus Iuris Canonici*, *Zakonik kanonskoga prava* iz 1917. i *Zakonik kanonskoga prava* iz 1983.

² M. PAVIĆ-M. CEPELIĆ, *Josip Juraj Strossmayer, biskup Bosansko-Djakovački i Srijemski, god. 1850.-1900.*, Tisak Dioničke tiskare, Zagreb, 1900.-1904., str. 227-228.

³ Usp. M. PAVIĆ-M. CEPELIĆ, *nav. dj.*, str. 228.

I. CORPUS IURIS CANONICI (1873.-1917.)

Kao što je poznato *Corpus Iuris Canonici* je službeno izdanje pravne zbirke koju je izdao Grgur XIII., dne 1. srpnja 1580., a bila je na snazi sve do Zakonika iz 1917.

Od izlaženja »Biskupijskog lista« do Zakonika iz 1917. u »Glasniku« se mogu naći napisi o mnogim temama od kojih izdvajamo one najvažnije: sakramenti, ženidbeni postupci, svećenik, matice, lex interconfessionalis, vremenita dobra i kazneno pravo.

1. Sakramenti:

1) Krštenje: *Krštenje u nuždi podijeljeno*⁴; *Nješto o kumovih*⁵; *Kakvo ćeš ime nadjenuti kršteniku pri svetom krštenju*⁶; *Gdje se smije krstiti?*⁷ i *O svojstvima krstnih kumova*⁸.

2) Potvrda (krizma): *Koliko godina mora biti onim, koji kumuju pri svetoj krizmi?*⁹; *Sveta potvrda.*¹⁰

3) Presveta euharistija: *Obnova pričesnih čestica*¹¹; *Nješto o postu naravnom (jejunium naturale)*¹²; prva i česta pričest.¹³

*O Misnih namjenah*¹⁴; *Ime pape i biskupa u kanonu*¹⁵; *Smije li osliepljeni svećenik služiti sv. misu?*¹⁶; *Smije li se služiti sv. misa na ladjah*¹⁷; *Najglavnija crkveno-pravna načela, koja se tiču stranih svećenika glede prinašanja sv. žrtve*¹⁸; *Biniranje svete mise.*¹⁹

⁴ *Glasnik biskupije Djakovačko-Sriemske* (u daljnjem tekstu: *Glasnik*) I. (1873.) br. 18, 140-141; usp. i *Glasnik* XI. (1883.) br. 1, 5-7; *Glasnik* XVII. (1889.) br. 2, 13-14; br. 3, 22-23; br. 10, 132-134; br. 11, 140-142; br. 13, 156-158; br. 15, 171-172 i br. 16, 178-179. Ako ne navodimo ime autora to znači da članak nije potpisan.

⁵ *Glasnik* V. (1877.) br. 18, 169-172 i br. 19, 175-180.

⁶ *Glasnik* V. (1877.) br. 21, 196-197; br. 22, 204-206 i br. 23, 208-209.

⁷ Usp. M. ŠTIGLIĆ, u: *Glasnik* XXVIII. (1900.) br. 5, 39-40.

⁸ *Glasnik* XXIX. (1901.) br. 9, 75-77.

⁹ *Glasnik* XIV. (1886.) br. 16, 183-184.

¹⁰ *Glasnik* XLII. (1914.) br. 8, 70-75.

¹¹ *Glasnik* V. (1877.) br. 18, 172-173 i br. 19, 180-182.

¹² *Glasnik* V. (1877.) br. 18, 173-174; br. 20, 185-189; br. 21, 191-194 i br. 22, 200-202; usp. i *Glasnik* XI. (1883.) br. 16, 133-135.

¹³ Usp. *Glasnik* XXXIX. (1911.) br. 1, 4-6 i br. 2, 11-14; usp. i br. 18, 144-146 i br. 19, 152.

¹⁴ *Glasnik* II. (1874.) br. 18, 147-148 i br. 19, 153-155; usp. i *Glasnik* X. (1882.) br. 1, 3-7.

¹⁵ *Glasnik* V. (1877.) br. 20, 189-190.

¹⁶ *Glasnik* VI. (1878.) br. 1, 6-7.

¹⁷ *Glasnik* VI. (1878.) br. 20, 171-173.

¹⁸ *Glasnik* VIII. (1880.) br. 16, 131-133.

¹⁹ *Glasnik* XV. (1887.) br. 14, 170-171.

4) Pokora (ispovijed): *De absolute complicitis*²⁰; *Tko može biskupljane od grieha odriješiti?*²¹; *Izповјednik o velom prošćenju*²²; *Ob odriješbi pod uvjetom*²³; *Nješto o cenzurah i o smislu klauzule »in quantum possum et tu indiges« u formuli odriješnja*²⁴; *Ob odrješbi od krivovjerstva*²⁵; *Izповјed oboljelih onomu svećeniku, kojega si oni posebno odaberu*²⁶; *Koje osobe veže još izповјedna tajna osim izповјednika?*²⁷; *Svećenik kod umirućeg, koji je živio u građanskom braku*²⁸; *Gdje se smiju izповјedati žene?*²⁹

5) Bolesničko pomazanje: *Nješto ob opetovanju sv. pomasti u jednoj te istoj bolesti i o podieljivanju sv. pomasti i viaticuma djeci*³⁰; *Pučka bludnja glede podieljivanja svetotajstva umirućih djeci*³¹; *Nješto o dužnosti dušobrižnikovoj napram bolesnikom u smrtnom času*³²; *Katolički svećenik i na smrt oboljeli akatolici*³³; *Podieljivanje poputbine i posljednje pomasti onesviešćenim bolesnikom*³⁴; *Kojim bolesnikom ima se uzkratiti posljednja pomast?*³⁵

6) Sveti red. »Glasnik« o slavljenju, o služitelju ređenja i o ređennicima ne raspravlja. Ipak ima veoma mnogo članaka i drugih napisa koji govore o đakonima, prezbiterima (svećenicima) i o biskupima, ali o njima će kasnije biti riječi.

7) Ženidba. O ženidbi ima u »Glasniku« preko 100 različitih članaka i napisa. Ne možemo ih ovdje sve navesti, ali ćemo spomenuti one koji su važniji.

*O postojbini s obzirom na sklapanje brakova*³⁶; *Nješto o postupku pri sklopljenju braka, glede privolje roditelja i suda*³⁷; *Što se ima razumjeti pod*

²⁰ *Glasnik* I. (1873.) br. 14, 110-112. Članak je napisao: T. B.

²¹ *Glasnik* II. (1874.) br. 14, 111-113. Članak je napisao: H. J.

²² *Glasnik* III. (1875.) br. 5, 54-56 i br. 6, 59-60.

²³ *Glasnik* IV. (1876.) br. 14, 119-120 i br. 15, 123-126.

²⁴ *Glasnik* V. (1877.) br. 13, 123-124 i br. 14, 128-129.

²⁵ *Glasnik* XI. (1883.) br. 3, 43-46; br. 4, 52-54; br. 5, 61-62 i br. 6, 67-69.

²⁶ *Glasnik* XII. (1884.) br. 1, 3-4; br. 2, 12-13 i br. 7, 97-99.

²⁷ *Glasnik* XIII. (1885.) br. 6, 79-80.

²⁸ *Glasnik* XXVI. (1898.) br. 20, 184-186.

²⁹ M. ŠTIGLIĆ, u: *Glasnik* XXVIII. (1900.) br. 3, 21-22.

³⁰ *Glasnik* IV. (1876.) br. 16, 126-127.

³¹ *Glasnik* V. (1877.) br. 11, 106-107 i br. 12, 111-113; usp. i br. 21, 195-196.

³² *Glasnik* VIII. (1880.) br. 16, 135-137; br. 17, 144-146 i br. 19, 158-160.

³³ *Glasnik* X. (1882.) br. 24, 220-226.

³⁴ *Glasnik* XIV. (1886.) br. 20, 214-215; br. 21, 221-222 i br. 22, 231-232.

³⁵ *Glasnik* XVIII. (1890.) br. 2, 12-14 i br. 7, 101-102.

³⁶ *Glasnik* III. (1875.) br. 6, 60-64; br. 7, 68-72; br. 9, 86-87 i br. 10, 92-95. Članak je napisao: Pr. F. F.

³⁷ *Glasnik* IV. (1876.) br. 5, 37-40; br. 6, 43-45; br. 7, 50-51; br. 8, 58-59; br. 9, 66-68; br. 10, 74-75 i br. 11, 84-85. Članak je napisao: X. y.

korjenitim oprostom?³⁸; Pouka zaručnikom³⁹; Nješto o navještajih⁴⁰; Nješto o ženitbenih pristojbah⁴¹ Smije li župnik vjenčati one, koji neće da se prije vjenčanja izpovjede?⁴²; Pristustvo sklapanju svetogrdne ženitbe⁴³; Brak Stjepana Tome Ostojića s kmeticom Vojačom nije bio brak, već zgoljni konkubinat⁴⁴; Način zapriečiti mješovite ženitbe⁴⁵; Gdje i kako imaju se matrikulirati uslied ovlaštenja obavljena vjenčanja, gdje čuvati izprave odnoseće se na vjenčanje?⁴⁶; Može li djakon valjano prisustvovati ženitbi⁴⁷; Ženitbe apostata, slobodnih zidara i katolika koji neće da vrše vjerske dužnosti⁴⁸; O sklapanju potajne ženitbe na umoru⁴⁹; *Decretum. De sponsalibus et matrimonio iussu et auctoritate SS. D. N. Pii Papae X a S. Congregatione Concilii editum*⁵⁰ (riječ je o glasovitom Dekretu Pija X.: »Ne temere«); Važne promjene u crkv. ženitbenom pravu⁵¹; Okružnica o načinu sklapanja zaruka i ženitaba prema dekretu *Ne temere*⁵²; Okružnica o upisivanju vjenčanja u maticu krštenja u drugoj župi⁵³; *Assistentia passiva i Dekret »Ne temere«*⁵⁴; Ženidbeni navještaji nakon dekreta »Ne temere«⁵⁵; Okružnica glede zapisnika o pozakonjenju djece⁵⁶; Naputak k dekretu »Ne temere«⁵⁷; U čemu novi Naputak k dekretu »Ne temere« mijenja i dokida ustanove okružnice od 25. siječnja 1908. br. 109⁵⁸; Zabilježba vjenčanja u matice krštenih⁵⁹; Vjenčani obredi⁶⁰; Novija rješenja Sv. Stolice⁶¹; Ženidba po punomoćniku.⁶²

³⁸ *Glasnik* IV. (1876.) br. 14 (treba biti br. 15), 118-119; br. 16, 121-123; br. 17, 130-131; br. 18, 138-139 i br. 19, 145-148.

³⁹ M. ŠTIGLIĆ, u: *Glasnik* V. (1877.), br. 2, 12-14 i br. 4, 38-39.

⁴⁰ *Glasnik* VII. (1879.) br. 9, 85-86. Članak je napisao: »k«.

⁴¹ J. LIEBBALD, u: *Glasnik* VII. (1879.) br. 13, 116-118.

⁴² *Glasnik* VIII. (1880.) br. 16, 137 i br. 19, 157-158.

⁴³ *Glasnik* X. (1882.) br. 23, 213-216. Članak je napisao: A. B.

⁴⁴ *Glasnik* XI. (1883.) br. 20, str. 172-175.

⁴⁵ *Glasnik* XIII. (1885.) br. 2, 12-14 i br. 4, 62-63. O mješovitoj ženidbi usp. i *Glasnik* XX. (1892.) br. 12, 132-134; *Glasnik* XXXVI. (1908.) br. 11, 81-82; br. 19, 145-146; *Glasnik* XL. (1912.) br. 19, 153.

⁴⁶ *Glasnik* XVI. (1888.), br. 9, 110-111; br. 13, 171-172 i br. 15, 186-187.

⁴⁷ V. VINCETIĆ, *Glasnik* XX. (1892.) br. 19, 191-192.

⁴⁸ *Glasnik* XXVII. (1899.) br. 21, 179-180. Članak je napisao: A.

⁴⁹ M. ŠTIGLIĆ, u: *Glasnik* XXIX. (1901.) br. 5, 45.

⁵⁰ *Glasnik* XXXV. (1907.) br. 16, 121-124.

⁵¹ A. RUSPINI, u: *Glasnik* XXXV. (1907.) br. 19, 145-147.

⁵² A. VORŠAK, u: *Glasnik* XXXVI. (1908.) br. 1, 1-6.

⁵³ Usp. A. VORŠAK, u: *Glasnik* XXXVI. (1908.) br. 9, 65.

⁵⁴ A. RUSPINI, u: *Glasnik* XXXVII. (1909.) br. 1, 4-5; usp. i F. HERMAN, *Passiva assistentia*, u: *Glasnik* XL. (1912.) br. 19, 153-154.

⁵⁵ F. HERMAN, u: *Glasnik* XL. (1912.) br. 11, 89-91.

⁵⁶ *Glasnik* XL. (1912.) br. 18, 148-149. Okružnicu je potpisao: Ivan, biskup.

⁵⁷ *Glasnik* XL. (1912.) br. 24, 193-199. Okružnicu je potpisao: Ivan, biskup.

⁵⁸ A. RUSPINI, u: *Glasnik* XL. (1912.) br. 24, 199-200.

⁵⁹ F. HERMAN, u: *Glasnik* XLI. (1913.) br. 19, 158-159.

⁶⁰ F. HERMAN, u: *Glasnik* XLIV. (1916.) br. 6, 43-45.

Ženidbene zapreke i zabrane: *Udovički rok*⁶³; *Zapreka ženitbena: zločin*⁶⁴; *Ženitbena dozvola za momke stavnoj dužnosti podvržene*⁶⁵; *Vojnički stališ kao ženitbena zapreka*⁶⁶; *Nješto o zaprjeki ženitbenog veza*⁶⁷; *Nješto o ženitbi vojnika i navještajih*⁶⁸; *Nješto o razkidnoj ženitbenoj zaprieki potaje*⁶⁹; *Duhovno srodstvo*⁷⁰; *O dužnosti izpovjednika odnosno župnika, doznaje li, da je in facie ecclesiae sklopljen brak ništetan sa raztrgajuće zapreke, za koju crkvena oblast nije znala kad se je sklopio*⁷¹; *Novija odluka sv. sabora sabora, tičuća se civilne ženitbe i ženitbene zaprieke javne pristojnosti*⁷²; *Način kako se ima postupati, da se otkriju ženitbene zaprieke, ako je naravno srodstvo višekratno*⁷³; *Dekret sabora s. Officii glede »copula incestuosa«*⁷⁴; *Zapreka ženitbenog veza (casus impedimenti ligaminis)*⁷⁵; *Okružnica o ženitbi vojnih obveznika*⁷⁶; *Pastoralne crtice*⁷⁷ (zločin kao građanska ženidbena zapreka i nezakonitost djece iz preljuba); *Gradjanske ženidbene zabrane.*⁷⁸

Oprost od ženidbenih zapreka: *Poleg kojih pravila ima izpovjednik postupati sa zaručnici pri razkidajućih zaprekah ženitbenih?*⁷⁹; *O razlozih, s kojih se podijeljuje oprost od ženitbenih zaprjeka*⁸⁰; *Noviji naputak tičući se uzroka ženitbenog oprosta*⁸¹; *Oprost od ženitbenih zaprieka nije više ništetan, ako se u molbi ne navede copula incestuosa*⁸²; *Kako i od koga ćeš moliti oprost od*

⁶¹ *Glasnik XLIV.* (1916.) br. 16, 122-124.

⁶² F. HERMAN, u: *Glasnik XLIV.* (1916.) br. 22, 174 i br. 24, 187-189.

⁶³ *Glasnik I.* (1873.) br. 1, 6-8; Članak je napisao: Al. T.

⁶⁴ I. KOHARIĆ, u: *Glasnik I.* (1873.) br. 4, 30-32; br. 5, 35-36 i br. 6, 44-46.

⁶⁵ *Glasnik I.* (1873.) br. 15, 115-117. Članak je napisao: Al. T.

⁶⁶ *Glasnik I.* (1873.) br. 16, 125-126. Članak je napisao: Al. T.

⁶⁷ *Glasnik V.* (1877.) br. 22, 204-206 i br. 23, 208-209.

⁶⁸ J. LIEBBALD, u: *Glasnik VII.* (1879.) br. 2, 15-16.

⁶⁹ *Glasnik VII.* (1879.) br. 14, 124-127; br. 23, 200-204 i br. 210-213.

⁷⁰ *Glasnik IX.* (1881.) br. 2, 9-11 i br. 5, 56-57.

⁷¹ *Glasnik X.* (1882.) br. 1, 1-3; br. 17, 169-170 i br. 18, 185-186.

⁷² *Glasnik XI.* (1883.) br. 11, 112-114; br. 13, 128-130; br. 21, 180-182; br. 22, 187-189; br. 23, 193-196 i br. 24, 202-203.

⁷³ *Glasnik XV.* (1887.) br. 17, 195-196; br. 18, 202-204 i br. 19, 208-211.

⁷⁴ *Glasnik XVII.* (1889.) br. 22, 254-256 i br. 23, 259-262.

⁷⁵ M. RELIĆ, u: *Glasnik XVIII.* (1890.) br. 24, 243-244.

⁷⁶ *Glasnik XIX.* (1891.) br. 3, 59-64. Okružnicu su potpisali: G. Desider i J. Tordinac.

⁷⁷ *Glasnik XIX.* (1891.) br. 7, 95-96.

⁷⁸ F. HERMAN, u: *Glasnik XLIII.* (1915.) br. 8, 68-71; br. 12, 99-101; br. 19, 155-157; br. 20, 166-167; br. 21, 175-176; br. 22, 179-182 i br. 23, 185-188.

⁷⁹ *Glasnik IV.* (1876.) br. 18, 142-144; br. 19, 150-152; br. 20, 157-158; br. 21, 164-166; br. 22, 171-173; br. 23, 178-180 i br. 24, 185-189.

⁸⁰ *Glasnik VI.* (1878.) br. 15, 133-134; br. 16, 137-139; br. 17, 146-148; br. 19, 162-164; br. 20, 168-169; br. 21, 175-178; br. 22, 186-189 i br. 23, 193-196.

⁸¹ *Glasnik XI.* (1883.) br. 16, 135-138.

⁸² *Glasnik XIII.* (1885.) br. 21, 197-198.

ženitbenih zaprieka i kako ga izvršiti ⁸³; Uzsko mjesto (*angustia loci*) kao uzrok k oprost od ženitbenih zaprieka ⁸⁴; Oprost od ženidbenih zapreka u smrtnoj pogibelji ⁸⁵; Vlast običnih svećenika u pogledu ženidbenih oprosta. ⁸⁶

U rubrici »*Za praksu*« dr. Franjo Herman odgovara na postavljena pitanja: *Prijelaz sa katolicizma na židovstvo* ⁸⁷; *Ako je više vlastitih župnika, ima pri vjenčanju prednost onaj, kojega izabere stranka* ⁸⁸; *Ženidba katolika pred pravoslavnim svećenikom* ⁸⁹; *Ženidba malodobnika, kada je otac odsutan* ⁹⁰; *Gradjanska ženidba može biti valjanom ženidbom i u crkvenom području* ⁹¹; *Pozakonjenje naknadnom ženidbom, kada se ne može pribaviti zapisnik o priznanju očinstva* ⁹²; *Ženidba maloljetnih ugarskih pripadnika.* ⁹³

Napisi »*Glasnika*« o civilnoj (građanskoj) ženidbi: *Pojam i vrsti gradjanske ženitbe* ⁹⁴; *Naputak ugar. biskupa u pogledu civilne ženidbe* ⁹⁵; *Ugarski gradjanski brak u našoj praksi* ⁹⁶; *Gradjanska ženidba.* ⁹⁷

2. Ženidbeni postupci

Postupak s razstavljenimi supruzi ⁹⁸; *Kako je postupati u zaručničkih parnicah* ⁹⁹; *Kako treba voditi iztražni zapisnik u bračnih parnicah* ¹⁰⁰; *Može li se raziešiti valjano sklopljeni nu još nedovršen brak?* ¹⁰¹; *Svojevoljne bračne razstave* ¹⁰²; *Nješto o §. 212. Naputka za ženit. sudove* ¹⁰³; *Postupak u ženidbenim*

⁸³ *Glasnik* XV. (1887.) br. 2, 11-15; br. 8, 123; br. 9, 131-132; br. 10, 138-140; br. 11, 148; br. 12, 154-156 i br. 13, 161-162.

⁸⁴ *Glasnik* XVIII. (1890.) br. 1, 1-4.

⁸⁵ A. RUSPINI, u: *Glasnik* XXVIII. (1900.) br. 23, 189-190.

⁸⁶ F. HERMAN, u: *Glasnik* XLIV. (1916.) br. 9, 68-69; br. 10, 76 i br. 11, 85-86.

⁸⁷ Usp. *Glasnik* XLII. (1914.) br. 2, 27-28 i br. 4, 40-41.

⁸⁸ *Glasnik* XLII. (1914.) br. 13, 112-113.

⁸⁹ Usp. *Glasnik* XLIII. (1915.) br. 9, 78-79.

⁹⁰ *Glasnik* XLIV. (1916.) br. 10, 77.

⁹¹ *Glasnik* XLIV. (1916.) br. 12, 94-95.

⁹² *Glasnik* XLIV. (1916.) br. 18, 139-140.

⁹³ F. HERMAN, u: *Glasnik* XLV. (1917.) br. 4, 28.

⁹⁴ I. KOHARIĆ, u: *Glasnik* I. (1873.) br. 17, 131-132.

⁹⁵ *Glasnik* XXIII. (1895.) br. 20, 172-173 i br. 21, 177-178.

⁹⁶ *Glasnik* XXIV. (1896.) br. 5, 60; br. 6, 66-68; br. 7, 76-77; br. 8, 83-86; br. 10, 100-101 i br. 11, 108-109.

⁹⁷ F. BELAJ, u: *Glasnik* XXXIV. (1906.) br. 19, 154-155; br. 20, 160-162; br. 22, 176-179; br. 23, 184-185 i br. 24, 189-190.

⁹⁸ *Glasnik* I. (1883.) br. 2, 13-14, br. 3, 18-21 i br. 4, 27-29.

⁹⁹ *Glasnik* IV. (1876.) br. 20, 158-160. Članak je napisao: Al. T.

¹⁰⁰ *Glasnik* VII. (1879.) br. 4, 41-43 i br. 5, 48-51. Članak je napisao: Al. T.

¹⁰¹ *Glasnik* VIII. (1880.) br. 13, 113-114 i br. 14, 118-119.

¹⁰² *Glasnik* X. (1882.) br. 15, 152-153: Članak je napisao: I. M.

¹⁰³ J. LIEBBALD, u: *Glasnik* XIV. (1886.) br. 18, 197-198.

parnicama¹⁰⁴; Sudbena nadležnost u ženidbenim parnicama u slučaju zlobne ostave¹⁰⁵; Proglašenje mrtvim¹⁰⁶; »Povodom jedne osude katoličkog ženidbenog suda u Djakovu«¹⁰⁷; Kada se gubi pravo pobijati ženidbu radi zapreke sile i straha (Tumač §-u 116. Naputka za duh. sud.)¹⁰⁸; Novi pristojbeni zakon s obzirom na postupak kod viših crkvenih ženidbenih sudova¹⁰⁹; Ponovna udaja udovica iza palih vojnika.¹¹⁰

3. Svećenik

Način kako da se doskoči nestašici svećenstva i kako u obće da se odgojiva duhovna mladež da što bolje svome zvanju odgovara¹¹¹; Dužnost misiti sbog sv. reda¹¹²; Obćenje svećenika sa svjetovnjaci¹¹³; Misli o oporuci svećenika¹¹⁴; Svećenički imutak¹¹⁵; Vojna služba klerika i svećenika polag zakona od 11. travnja g. 1889.¹¹⁶; Crkveni posluš in politicis¹¹⁷; Materijalne prilike svećenstva u našem primorju.¹¹⁸

Župa¹¹⁹; župnik¹²⁰; odnos župnika i kapelana.¹²¹

¹⁰⁴ Glasnik XL. (1912.) br. 4, 30-31.

¹⁰⁵ F. HERMAN, u: Glasnik XL. (1912.) br. 21, 174-175.

¹⁰⁶ F. HERMAN, u: Glasnik XLI. (1913.) br. 13, 107-108; br. 14, 115-117; br. 15, 125-127; br. 16, 132-135 i br. 17, 140-142.

¹⁰⁷ F. HERMAN, u: Glasnik XLII. (1914.) br. 6, 59-60.

¹⁰⁸ F. HERMAN, u: Glasnik XLII. (1914.) br. 10, 91-92.

¹⁰⁹ F. HERMAN, u: Glasnik XLIII. (1915.) br. 10, 81-82.

¹¹⁰ F. HERMAN, u: Glasnik XLIV. (1916.) br. 4, 26-27.

¹¹¹ Glasnik V. (1877.) br. 8, 69-74. Članak je napisao: J. J. St.

¹¹² Glasnik VI. (1878.) br. 5, 54-55.

¹¹³ Glasnik XIV. (1886.) br. 8, 117-119; br. 10, 135-136.

¹¹⁴ Glasnik XIV. (1886.) br. 11, 140-141 i br. 12, 146-147. O oporuci svećenika usp. i Glasnik XV. (1887.) br. 24, 251-253; usp. i Glasnik XXX. (1902.) br. 9, 65-69; A. RUSPINI, Ostavština nižeg klera, u: Glasnik XXXIII. (1905.) br. 15, 120-122.

¹¹⁵ Glasnik XV. (1887.) br. 21, 221-223.

¹¹⁶ Glasnik XVIII. (1890.) br. 7, 100-101.

¹¹⁷ Glasnik XX. (1892.) br. 13, 139-141. Članak je napisao: P.; usp. i Glasnik XXVI. (1898.) br. 19, 171-173.

¹¹⁸ M. POLIĆ, u: Glasnik XLV. (1917.) br. 11, 82-86.

¹¹⁹ Usp. Glasnik V. (1877.) br. 4, 39-41; br. 5, 44-48 i br. 6, 56; usp. i Glasnik XXI. (1893.) br. 13, 142-143 i br. 14, 151; Glasnik XXX. (1902.) br. 3, 17-19; br. 4, 26-28; br. 5, 36-38; br. 6, 41-44; br. 7, 51-52; Glasnik XL. (1912.) br. 5, 41 i br. 6, 50-51; Glasnik XLIV. (1916.) br. 12, 90-92.

¹²⁰ Usp. Glasnik II. (1874.) br. 7, 56-57 i br. 8, 65-66; usp. i Glasnik V. (1877.) br. 11, 103-104; br. 12, 110-111 i br. 13, 119-121; Glasnik VI. (1878.) br. 20, 169-171; Glasnik XVIII. (1890.) br. 7, 102-103; Glasnik XXXIX. (1911.) br. 20, 161-162; br. 21, 170-171; br. 22, 177-178 i br. 23, 186-188; Glasnik XL. (1912.) br. 1, 4-5.

¹²¹ Usp. Glasnik XXVII. (1909.) br. 7, 52-53; br. 8, 59-62; usp. i Glasnik XXVII. (1909.) br. 11, 85; F. HERMAN, Kapelanske plaće pred rimskom Rotom, u: Glasnik XXXIX. (1911.) br. 22, 178-179; Glasnik XL. (1912.) br. 12, 94-96.

4. *Matice.*¹²²5. *Lex interconfessionalis*

Zakon o vjeroispovjednim odnosima: *Lex interconfessionalis*¹²³; *Visoki sabore kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije!*¹²⁴; *Sablazan u Zagrebu*¹²⁵; *Na obranu*¹²⁶; *Biskupski auktoritet i Glasnik*¹²⁷; *Liberalni svećenici u Tagblattu*¹²⁸; *Zakon o vjeroispovjednim odnosima i dušobrižno svećenstvo*¹²⁹; *Provedbena naredba k interkonfesionalnom zakonu*¹³⁰; *Medjuobredni odnošaj i naš interkonfesionalni zakon.*¹³¹

6. *Vremenita dobra*

*Nješto ob otimanju crkvenih dobara*¹³²; *Crkveni računi*¹³³; *O reštituciji*¹³⁴; *Svećenikov imutak ili na što je svećenik moralno obvezan glede svog imutka, za života i na smrti*¹³⁵; *Župski inventari*¹³⁶; *Župska beriva u naravi*¹³⁷; *Dužnosti župnika odnosno upravitelja i crkvenih otaca kao zastupstva crkve, kad crkva baštinikom ili legatarom postane*¹³⁸; *Crkva kao založna vjeronica*¹³⁹; *Dužnosti župnikove glede popravaka župske crkve i župskoga doma*¹⁴⁰; *Opazka na članak:*

¹²² Usp. *Glasnik* I. (1873.) br. 1, 6-7; usp. i *Glasnik* XIII. (1885.) br. 8, 96-98; br. 10, 111-112 i br. 12, 128-129; *Glasnik* XXVII. (1899.) br. 17, 146-147; *Glasnik* XXIX. (1901.) br. 20, 167-168; *Glasnik* XXXIII. (1905.) br. 15, 122-123; F. HERMAN, *Unos slučajeva poroda u maticu krštenih*, u: *Glasnik* XLI. (1913.) br. 18, 149.

¹²³ A. RUSPINI, u: *Glasnik* XXXIII. (1905.) br. 22, 175-180.

¹²⁴ *Glasnik* XXXIII. (1905.) br. 24, 190-194. Riječ je o prosvjedu protiv donošenja zakona o vjeroispovjednim odnosima, koji je potpisalo 10 osoba iz Đakova uglavnom kanonika i profesora.

¹²⁵ *Glasnik* XXXIII. (1905.) br. 24, 195. Članak je napisao: Verus.

¹²⁶ *Glasnik* XXXIII. (1905.) br. 25, 204-207. Čini se da je 1905. jedina godina u kojoj je tiskano 25 brojeva.

¹²⁷ *Glasnik* XXXIII. (1905.) br. 25, 207-209. Članak je napisao: Quid.

¹²⁸ *Glasnik* XXXIV. (1906.) br. 1, 1-4. Članak je napisao: drr.

¹²⁹ A. RUSPINI, u: *Glasnik* XXXIV. (1906.) br. 3, 23-24 i br. 4, 25-27.

¹³⁰ A. RUSPINI, u: *Glasnik* XXXV. (1907.) br. 10, 73-80 i br. 12, 82-86.

¹³¹ F. HERMAN, u: *Glasnik* XLI. (1913.) br. 20, 166-167.

¹³² *Glasnik* I. (1873.) br. 3, 22-24 i br. 4, 29-30.

¹³³ *Glasnik* II. (1874.) br. 24, 195-196.

¹³⁴ *Glasnik* III. (1875.) br. 6, 64-65; br. 7, 79-80; br. 9, 87-88; br. 10, 95-96 i br. 11, 101-103. Članak je napisao: ć.

¹³⁵ *Glasnik* III. (1875.) br. 12, 110-112; br. 13, 116-117; br. 14, 124-125; br. 15, 133-134; br. 16, 139-140; br. 18, 155-157 (trebalo bi biti: 161-164) i br. 19, 162-164. Članak je napisao: Dr. -ak.

¹³⁶ *Glasnik* III. (1875.) br. 23, 206-207. Članak je napisao: J. M.

¹³⁷ *Glasnik* IV. (1876.) br. 1, 6-7 i br. 2, 12-13. Članak je napisao: J. M.

¹³⁸ *Glasnik* IV. (1876.) br. 10, 77; br. 11, 86-88 i br. 12, 93-95. Članak je napisao: J. M.

¹³⁹ *Glasnik* IV. (1876.) br. 13, 104 i br. 14, 108-109.

¹⁴⁰ *Glasnik* V. (1877.) br. 23, 213-214. Članak je napisao: J. M.; usp. i I. MIHALJEVIĆ, u: *Glasnik* VI. (1878.) br. 1, 5-6; br. 3, 21-22; br. 6, 62 i br. 10, 94; *Glasnik* VI. (1878.) br. 9, 85.

dužnosti župnikove glede popravaka župske crkve i župskog doma ¹⁴¹; Jesu li kamate crkvenih glavnica proste od poreza? ¹⁴²; Crkveni odbor ¹⁴³; Izbor i plaća zvonara ¹⁴⁴; Prelati su dužni uzdržavati i nadarbinske perivoje i objekte, koji služe luksuzu ¹⁴⁵; Stipendija manualna nisu tecivo ¹⁴⁶; Župnički prihod i opć. namet ¹⁴⁷; Sabiranje »Petrova novčića« i hodočašće u Rim ¹⁴⁸; Podnašanje godišnjih crkvenih računa ¹⁴⁹; K luknarskom pitanju ¹⁵⁰; Okružnica ¹⁵¹ donosi obrasce za kupoprodajne ugovore; Pravo privatnog vlasništva ¹⁵²; Popis nadarbinskih dohodaka. ¹⁵³

7. Kazneno pravo. ¹⁵⁴

U prvom dijelu našeg izlaganja mnogi su članci u »Glasniku« nepotpisani ili su potpisani samo s inicijalima. Od autora kanonista koji su se potpisivali imenom i prezimenom najčešće se spominju: dr. Julij Liebbblad, dr. Angelo Ruspini, dr. Franjo Herman i dr. Janko Koharić.

Kad je »Glasnik« 1922. ušao u jubilarno godište, Matija Pavić, st., generalni vikar, napisao je članak u nastavcima: *Glasnik biskupija bosanske i sriemske, »tečaj pedeseti«* ¹⁵⁵. U tom članku M. Pavić spominje imena pisaca koji su kroz 50 godina obrađivali pravne teme: prof. Aleksander Tomić, dr. Janko

¹⁴¹ Glasnik VI. (1878.) br. 7, 70.

¹⁴² I. K. TOMBOR, u: Glasnik XIX. (1891.) br. 22, 219.

¹⁴³ Glasnik XX. (1892.) br. 4, 72-73. Članak je napisao: St. M.

¹⁴⁴ Glasnik XX. (1892.) br. 10, 119-120.

¹⁴⁵ Glasnik XX. (1892.) br. 13, 143. Članak je napisao: »Mjesečnik«.

¹⁴⁶ Glasnik XX. (1892.) br. 16, 165-167.

¹⁴⁷ Glasnik XXI. (1893.) br. 19, 186-187. Članak je napisao: -ak.

¹⁴⁸ Glasnik XXXIX. (1911.) br. 21, 165-167. Okružnicu je potpisao: Ivan, biskup.

¹⁴⁹ S. MATIEVIĆ, u: Glasnik XL. (1912.) br. 1, 5-6.

¹⁵⁰ Glasnik XL. (1912.) br. 7, 56-58; br. 8, 65-66 i br. 9, 74-76.

¹⁵¹ Glasnik XL. (1912.) br. 13, 107-109. Okružnicu je potpisao: Dr. A. Voršak, bisk. gen. vikar.

¹⁵² V. ANDERLIĆ, u: Glasnik XLI. (1913.) br. 4, 39-40; br. 5, 41-42; br. 6, 50-51; br. 7, 59-61; br. 9, 79-80; br. 10, 88; br. 11, 96-98 i br. 12, 103-105.

¹⁵³ F. HERMAN, u: Glasnik XLII. (1914.) br. 10, 87-88.

¹⁵⁴ Glasnik III. (1875.) br. 24, 214-216; usp. i Glasnik V. (1877.) br. 1, 5-6; br. 2, 14-16 i br. 10, 97-98; Glasnik VI. (1878.) br. 16, 139-141; br. 17, 148-149; br. 18, 157-158 i br. 19, 164-165; Glasnik VII. (1879.) br. 8, 76-79; Glasnik XI. (1883.) br. 11, 112-114 i br. 13, 128-130; Glasnik XIII. (1885.) br. 14, 143-145 i br. 15, 149-151; br. 16, 161-162; br. 18, str. 177-178 i br. 19, 184-186; Glasnik XIV. (1886.) br. 11, 137-139; Glasnik XIV. (1886.) br. 12, 149-152 i br. 13, 154-158; Glasnik XV. (1887.) br. 12, 152-154; Glasnik XX. (1892.) br. 19, 197; Glasnik XXIII. (1895.) br. 21, 180-181; br. 22, 186-189; br. 23, 195-198 i br. 24, 201-202; A. RUSPINI, *Da li je dušobrižnik, vjenčajući bez potrebitih navještaja kažnjiv po svjetovnim zakonima?* u: Glasnik XXVIII. (1900.) br. 24, 197-198; Glasnik XLIV. (1916.) br. 20, 155-156.

¹⁵⁵ Glasnik L. (1922.) br. 1, 5-7; br. 2, 13-15; br. 4, 31-33; br. 5, 38-40; br. 7, 56-57; br. 8, 64; br. 9, 71-72; br. 11, 91-92; br. 12, 96-97; br. 13, 104-105; br. 15, 117-119; br. 16, 129-130; br. 17, 134-136; br. 19, 152-153; br. 21, 168-170 i br. 22, 179-180.

Koharić, dr. Anđelko Voršak, Serkulj, Filipović, dr. Josip Kuhner, I. Bujanović (Kuhnerov prijatelj iz centralnog sjemeništa), biskup Strossmayer, C. Gruber, I. Tompor, I. Becić, I. Svirčević, S. Matiević, A. Vincetić, T. Beno, M. Ivanišević, I. Plivelić, P. Gjelatović, N. Tordinac, M. Zelić, M. Babogredac, o. Robert Kauk, dr. St. Babić, dr. F. Belaj i Martin pl. Kirchmayer.

II. ZAKONIK KANONSKOGA PRAVA IZ 1917. (1917.-1983.)

U drugom se dijelu pojavljuju sljedeće pravne teme: Zakonik kanonskoga prava, sakramenti, ženidbeni postupci, odnos Crkve i Države, promjene biskupijskih granica, biskupske konferencije, svećenik, matice, vremenita dobra, kazneno pravo, prekid izlaženja »Glasnika«, II. vatikanski sabor.

1. Zakonik kanonskoga prava

*Promulgacija novog kodeksa*¹⁵⁶; *Codex iuris canonici. Bilješke o novom crkvenom zakoniku*¹⁵⁷; *Ispravci u novom crkv. zakoniku*¹⁵⁸; *Pontificia commissio Ad Codicis canones authentice interpretandos*¹⁵⁹; *Dokunuće konstitucije »Provida«*¹⁶⁰; *Kako je nastao Codex iuris canonici?*¹⁶¹; *Novo izmijenjeno izdanje crkvenog Zakonika.*¹⁶²

Za istočne je Katoličke crkve važan članak: *Kodifikacija orijentalnog općeg prava.*¹⁶³

2. Sakramenti:

1) Presveta euharistija.¹⁶⁴

2) Sveti red. F. Herman iznosi u 8 nastavaka propise Zakonika iz 1917. o svetom ređenju: *Propisi o ređenju.*¹⁶⁵

¹⁵⁶ F. HERMAN, u: *Glasnik XLV.* (1917.) br. 14, 111.

¹⁵⁷ F. HERMAN, u: *Glasnik XLV.* (1917.) br. 18, 142-144.

¹⁵⁸ *Glasnik XLVI.* (1918.) br. 3, 25. Ispravke je potpisao: Petrus Kard. Gasparri.

¹⁵⁹ *Glasnik XLVI.* (1918.) br. 14, 107; br. 18, 140-142. Riječ je o odgovorima Komisije »ad dubia«.

¹⁶⁰ F. HERMAN, u: *Glasnik LII.* (1924.) br. 5, 36-37.

¹⁶¹ R. SCHÜTZ, u: *Glasnik LXII.* (1934.) br. 23, 185-186.

¹⁶² *Vjesnik biskupije đakovačke* (u daljnjem tekstu: *Vjesnik*) LXXVI. (1948.) br. 10, 114-115.

¹⁶³ *Vjesnik LXXXVI.* (1958.) br. 4, 51-55.

¹⁶⁴ Usp. *Glasnik LVI.* (1928.) br. 21, 178; usp. i E. MAYER, *Sveta Misa pod vedrim nebom (sub divo)*, u: *Glasnik LXVII.* (1939.) br. 19, 150-151; *Vjesnik LXXVI.* (1948.) br. 10, 119-120; br. 12, 149-150; *Vjesnik LXXVII.* (1949.) br. 5, 55-56; *Vjesnik LXXVIII.* (1950.) br. 4, 36-37; *Vjesnik LXXX.* (1952.) br. 6, 86-88 i br. 7/8, 98-100; *Vjesnik LXXXVII.* (1959.) br. 12, 181.

¹⁶⁵ *Glasnik L.* (1922.) br. 7, 53-54; br. 11, 88-90; br. 13, 105-106; br. 14, 112-113; br. 15, 119-121; br. 16, 126-128; br. 17, 136-138 i br. 18, 144-147.

3) Ženidba. I u ovom dijelu našeg izlaganja najviše je pravnih pitanja iz ženidbenog prava. Navest ćemo samo ona glavnija.

Zaručnički ispit ¹⁶⁶; sakrament ženidbe ¹⁶⁷; zapreke ¹⁶⁸; mješovite ženidbe ¹⁶⁹ i izuzetna ženidbena forma ¹⁷⁰. Još su tri članka koja svakako treba spomenuti: *Primanje lica u Crkvu, koje je od nje otpalo radi ženidbe* ¹⁷¹; *Crkveni ili građanski brak u kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca* ¹⁷²; *Pitanje ženidbe u novom talijanskom Konkordatu* ¹⁷³.

U rubrici: »Iz duhovne pastve« nalaze se mnoga pitanja iz ženidbenog prava. ¹⁷⁴ Iz rubrike: »Iz Biskupske kancelarije« izdvajamo: *Vjenčanja se imadu obavljati u župnim crkvama* ¹⁷⁵; *O ženidbenim navještajima i vodjenju matica pri upravljanju susjednim župama* ¹⁷⁶; *Okružnica o krsnom i slobodnom listu kod sklapanja ženidbe* ¹⁷⁷; *Obrasci prema Okružnici o ispitu zaručnika.* ¹⁷⁸

3. Ženidbeni postupci

Ništavost (nevaljanost) ženidbe ¹⁷⁹; rastava ženidbenih drugova ¹⁸⁰; oprost od tvrde i neizvršene ženidbe ¹⁸¹ i proglašenje mrtvim ¹⁸². Ovdje treba

¹⁶⁶ Usp. H. HERMAN, *Zaručnički ispit prema novim odredbama sv. Stolice*, u: *Glasnik LXX.* (1942.) br. 1, 2-4. O obrascima za ispit zaručnika usp. *Vjesnik LXXIX.* (1951.) br. 10, 137-139.

¹⁶⁷ Usp. *Glasnik LI.* (1923.) br. 2, 9-16: Poslanica biskupa A. Akšamovića posvećena je sakramentu ženidbe; usp. i *Glasnik LIX.* (1931.) br. 1, 1-5; br. 2, 10-18, br. 4, 29-36; br. 5, 41-46; br. 6, 49-55 i br. 7, 57-64. Riječ je o enciklici Pija XI.: »*Casti connubii*«.

¹⁶⁸ Usp. I. ROGIĆ, *Oprost od ženidbene zapreke krvnog srodstva*, u: *Glasnik LIX.* (1931.) br. 21, 173-174; usp. i *Vjesnik LXXIX.* (1951.) br. 1, 9-11; *Vjesnik CV.* (1977.) br. 9, 150.

¹⁶⁹ Usp. *Glasnik XLVI.* (1918.) br. 19, 148-149; br. 20-22, 161-163; usp. i *Glasnik L.* (1922.) br. 18, 142; P. MATIJEVIĆ, *Mješovite ženidbe*, u: *Glasnik LV.* (1927.) br. 7, 61-62; F. HERMAN, *Opseg generalne sanacije nevaljanih mješovitih brakova od 14. jula 1919.*, u: *Glasnik LVIII.* (1930.) br. 22, 145-146; *Vjesnik XCIV.* (1966.) br. 4, 68-69; *Vjesnik XCV.* (1967.) br. 4, 65.

¹⁷⁰ Usp. *Vjesnik LXXVIII.* (1950.) br. 3, 18-19.

¹⁷¹ A. RUSPINI, u: *Glasnik LV.* (1927.) br. 22, 173-175.

¹⁷² F. HERMAN, u: *Glasnik LVII.* (1929.) br. 6, 42-44.

¹⁷³ F. HERMAN, u: *Glasnik LVII.* (1929.) br. 8, 67-68.

¹⁷⁴ Usp. *Glasnik XLVII.* (1919.) br. 1, 7; br. 2, 13-14; br. 3, 21-22; br. 8, 63-64; br. 12, 93-94; usp. i *Glasnik XLVIII.* (1920.) br. 1/2, 6-7. Rješenja je na postavljena pitanja iznio: F. Herman.

¹⁷⁵ *Vjesnik LXXVI.* (1948.) br. 2, 23-24. Okružnicu je potpisao: Antun, biskup.

¹⁷⁶ *Vjesnik LXXVII.* (1949.) br. 1, 7-8.

¹⁷⁷ *Vjesnik LXXVII.* (1949.) br. 2, 24.

¹⁷⁸ *Vjesnik LXXIX.* (1951.) br. 10, 137-139.

¹⁷⁹ Usp. S. ZAZINOVIĆ, *Vrijednost starokatoličkih presuda*, u: *Glasnik LXIV.* (1936.) br. 12, 93-96; usp. i F. HERMAN, *Novi Naputak za sudski postupak u parnicama o nevaljanosti braka*, u: *Glasnik XLIV.* (1936.) br. 22, 179-181; br. 23, 185-189 i br. 24, 193-197; F. HERMAN, *Proglašenje braka nevaljanim u administrativnom postupku*, u: *Glasnik LXIX.* (1941.) br. 6, 66-72.

¹⁸⁰ Usp. BISKUPSKI ŽENIDBENI SUD, *Izročni poziv*, u: *Glasnik LIII.* (1925.) br. 10, 79; br. 23, 182-183; usp. i *Glasnik LX.* (1932.) br. 19, 153; *Glasnik LXIII.* (1935.) br. 5, 36 i br. 22, 180; Z. MARKOVIĆ, *Rastava od stola i postelje*, u: *Glasnik LXVII.* (1939.) br. 2, 12-13; br. 4, 32-34 i br. 7,

spomenuti da je Ivan Pavao II. u više navrata kritizirao rad crkvenih sudova zbog laksizma.¹⁸³

4. Odnos Crkve i Države

*Generalni vojni vikarijat SHS*¹⁸⁴; *Crkveni problemi pred novim ustavom Kraljevine SHS*¹⁸⁵; *Natječaj za mesta stalnih vojnih sveštenika*¹⁸⁶; *Najnoviji konkordat*¹⁸⁷; *Katolička akcija i politika*¹⁸⁸; *Načelno rješenje rimskog pitanja*¹⁸⁹; *Cura militum - pastorizacija vojnika*¹⁹⁰; *Konkordat Kraljevine Jugoslavije*¹⁹¹; *Rezolucije naših kongresa*¹⁹²; *Zakonska odredba o rkt. Visokim bogoslovnim školama*¹⁹³; *Zakon o pravnom položaju vjerskih zajednica*¹⁹⁴; *Protokol o sređivanju odnosa Katoličke crkve i SFR Jugoslavije*¹⁹⁵; *Diplomatski odnosi između Svete Stolice i SFR Jugoslavije*.¹⁹⁶

5. Promjene biskupijskih granica

*Nove granice između pečujске i naše biskupije*¹⁹⁷; *Breve Pape Klementa XIV. o sjedinjenju biskupija bosanske i srijemske (1773)*¹⁹⁸; *Razgraničenje Đakovačke i pečuvске Biskupije 1780. godine*¹⁹⁹; *Nove crkvene pokrajine u Hrvatskoj*²⁰⁰; *Pripojenje Apostolske Administrature sjeverne Slavonije i Baranje biskupiji đakovačkoj ili bosanskoj i srijemskoj*.²⁰¹

55-57.

- ¹⁸¹ Usp. *Vjesnik C.* (1972.) br. 7/8, 130-132; usp. i *Vjesnik CI.* (1973.) br. 2, 35-37.
- ¹⁸² Usp. *Vjesnik LXXVI.* (1948.) br. 1, 7.
- ¹⁸³ Usp. *Vjesnik CVI.* (1978.) br. 3, 42; usp. i *Vjesnik CIX.* (1981.) br. 3, 59; *Vjesnik CX.* (1982.) br. 3, 59.
- ¹⁸⁴ *Glasnik XLVII.* (1919.) br. 7, 49. Okružnicu je potpisao: Ferdo Rožić, Gen. vojni vikar.
- ¹⁸⁵ J. GUNČEVIĆ, u: *Glasnik XLVII.* (1919.) br. 17, 130-132.
- ¹⁸⁶ *Glasnik XLVIII.* (1920.) br. 5/6, 17-18. Potpis je Okružnice nečitljiv.
- ¹⁸⁷ *Glasnik L.* (1922.) br. 22, 177. Riječ je o konkordatu sklopljenom s Republikom Letonijom.
- ¹⁸⁸ *Glasnik LVII.* (1929.) br. 1, 6-7 i br. 2, 15-16.
- ¹⁸⁹ Z. MARKOVIĆ, u: *Glasnik LVII.* (1929.) br. 8, 68-71. Riječ je o rješenju spora između Svete Stolice i Kraljevine Italije.
- ¹⁹⁰ S. CSIZMADIA, u: *Glasnik LXI.* (1933.) br. 18, 140-141.
- ¹⁹¹ I. ROGIĆ, u: *Glasnik LXIII.* (1935.) br. 15-117-119.
- ¹⁹² *Glasnik LXVI.* (1938.) br. 14, 111 i br. 16, 135-136.
- ¹⁹³ *Glasnik LXXII.* (1944.) br. 6, 42. Odredbu je potpisao: Ante Pavelić.
- ¹⁹⁴ *Vjesnik LXXXI.* (1953.) br. 6, 93-95. Zakon je potpisao: Josip Broz-Tito, Predsjednik Republike.
- ¹⁹⁵ *Vjesnik XCLIV.* (1966.) br. 7/8, 122.
- ¹⁹⁶ *Vjesnik XCVIII.* (1970.) br. 9, 150.
- ¹⁹⁷ F. PERČIĆ, u: *Glasnik L.* (1922.) br. 15, 121-123.
- ¹⁹⁸ F. HERMAN, u: *Glasnik LXIX.* (1941.) br. 4, 43-44.
- ¹⁹⁹ D. TRUX, u: *Glasnik LXXI.* (1943.) br. 4, 28-31; br. 5, 36-40; br. 7, 51-52; br. 8, 62-63; br. 9, 68-69; br. 10, 78-79; br. 11, 86-88; br. 12, 92-96; br. 13, 101-104 i br. 14, 105-109.
- ²⁰⁰ *Vjesnik XCVII.* (1969.) br. 10, 182.
- ²⁰¹ *Vjesnik C.* (1972.) br. 12, 213. Dekret je potpisao: C. Kard. Confalonieri, Praef.

6. Biskupske konferencije

Konferencija jugoslavenskog katoličkog episkopata u Zagrebu ²⁰²; Zaključci biskupske konferencije ²⁰³; Okružnica Jugoslavenskog episkopata časnome svećenstvu ²⁰⁴; Konferencija jugoslavenskog katoličkog episkopata u Zagrebu ²⁰⁵; Jugoslavenski katolički Episkopat svojim vjernicima ²⁰⁶; Časnoj braći svećenicima svih katoličkih biskupija jednog i drugog obreda u Jugoslaviji ²⁰⁷; Konferencija katoličkih biskupa u Zagrebu. ²⁰⁸

7. Svećenik

O svećeničkoj poslušnosti ²⁰⁹; Svećeničke pastoralne konferencije u Zagrebu ²¹⁰; Zavod nemoćnih svećenika, novo uređenje prihoda ²¹¹; Svećenička nošnja ²¹²; Prednosti svećeničkog celibata ²¹³; Svećenička ispovijed ²¹⁴; Brevijar u životu svećenika ²¹⁵; Zabrana trgovine klericima i redovnicima ²¹⁶; Prelaz svećenika u druge biskupije ²¹⁷; Svećenik i siromaštvo ²¹⁸; Nošenje brade i kod svećenika ²¹⁹; Svećenikov odmor ²²⁰; Svećenikova oporuka ²²¹; Sinoda svećenika u Srijemu 1581.

²⁰² Glasnik XLVI. (1918.) br. 23, 171-172. Članak je napisao: A.

²⁰³ Glasnik XLVIII. (1920.) br. 7/8, 26.

²⁰⁴ Glasnik XLVIII. (1920.) br. 11/12, 41-43. Okružnicu su potpisali biskupi i kapitularni vikari.

²⁰⁵ Glasnik XLIX. (1921.) br. 9, 71-73.

²⁰⁶ Glasnik XLIX. (1921.) br. 10, 77-81.

²⁰⁷ Glasnik XLIX. (1921.) br. 11, 85-87 i br. 93-95.

²⁰⁸ Glasnik LIII. (1925.) br. 20, 153-154; usp. i Glasnik LIV. (1926.) br. 20, 166-168; Glasnik LV. (1927.) br. 20, 169-170.

²⁰⁹ CHAIGNON - M. GALOVIĆ, u: Glasnik XLIX. (1921.) br. 24, 191-195.

²¹⁰ Z. MARKOVIĆ, u: Glasnik LIV. (1926.) br. 9, 74-76; br. 10, 81-84 i br. 12, 102-103.

²¹¹ Glasnik LV. (1927.) br. 1, 1-2. Okružnicu je potpisao: Antun, biskup, ap. adm.

²¹² I. ROGIĆ, u: Glasnik LIX. (1931.) br. 24, 195-196; usp. i Vjesnik LXXXVI. (1958.) br. 9, 130-133; Vjesnik XCIX. (1971.) br. 4, 65; S. BOŠNJAK, u: Vjesnik CII. (1974.) br. 7/8, 154; Vjesnik CIII. (1975.) br. 1, 14-15; br. 5, 96-97; Vjesnik CX. (1982.) br. 12, 212.

²¹³ W. TOWER, u: Glasnik LXX. (1942.) br. 20, 155-157. O celibatu usp. i Vjesnik LXXXVIII. (1960.) br. 9, 121-122; Vjesnik XCV. (1967.) br. 5, 87-89; P. FORESI, Svećenički celibat u svjetlu Evandjelja, u: Vjesnik XCVII. (1969.) br. 7/8, 137-140; Vjesnik XCVIII. (1970.) br. 3, 43-44; K. PALM, Prisilni celibat, dragovoljni celibat ili ženidba svećenika, u: Vjesnik XCVIII. (1970.) br. 11, 200-203 i br. 12, 221-225; F. MRAKOVIĆ, Pitanje celibata, u: Vjesnik XCIX. (1971.) br. 7/8, 136-138; Vjesnik CVIII. (1980.) br. 1, 13-15 i br. 2, 31-32; Vjesnik CIX. (1981.) br. 9, 163-165.

²¹⁴ Vjesnik LXXVI. (1948.) br. 6, 74-76 i br. 7, 90-92.

²¹⁵ Vjesnik LXVIII. (1950.) br. 1, 7; br. 4, 29-33; br. 6, 52-53 i br. 7/8, 64-66. Članak je napisao: Pius Parsch-K. L.

²¹⁶ Vjesnik LXXIX. (1951.) br. 6, 87-89.

²¹⁷ Vjesnik LXXXII. (1954.) br. 1, 16.

²¹⁸ Vjesnik LXXXVII. (1959.) br. 5, 72; usp. i Vjesnik XCII. (1964.) br. 12, 216-218.

²¹⁹ Vjesnik LXXXIX. (1961.) br. 12, 182.

²²⁰ Vjesnik CV. (1977.) br. 7/8, 130-131. S njemačkog preveo: F. B. Krilić.

²²¹ Vjesnik CVII. (1979.) br. 5, 98. Članak je napisao: Uskok.

godine ²²²; Svećenik i politika. ²²³ Župnik ²²⁴; Župnik i njegova župa ²²⁵; Župnička rezidencija ²²⁶; Župnik i kapelan... ²²⁷

8. Matice

Madžarski pisane matice u Slavoniji ²²⁸; Upisivanje krsnog imena u matice ²²⁹; Iz starih matice ²³⁰; Dostavljanje matičnih parica Bisk. Ordinarijatu ²³¹; Uputstvo za rekonstrukciju uništenih matičnih knjiga rođenih ²³²; Pravilnik o vođenju crkvenih matice ²³³; Naputak uz pravilnik o vođenju crkvenih matice u Đakovačkoj biskupiji. ²³⁴

9. Vremenita dobra

Vođenje crkvenih računa i pobožnih zaklada ²³⁵; Crkvena imovina i socijalna ideja ²³⁶; Kongrua rimokatoličkog dušobrižničkog klera u kraljevini SHS, po nacrtu zagrebačke »Uzajamnosti« ²³⁷; Državne takse u crkvenim poslovima ²³⁸; Predstavka episkopata o svećeničkim doplacima ²³⁹; Naputak u upravljanju crkvenim dobrom ²⁴⁰; Izrađivanje župnih imovnika ²⁴¹; Uređenje luknarskih beriva ²⁴²; Dužnost plaćanja lukna po državnim i javim činovnicima i namještenicima ²⁴³;

²²² A. BOŠNJAKOVIĆ, u: *Vjesnik* CIX. (1981.) br. 5, 86-87.

²²³ *Vjesnik* CIX. (1981.) br. 11, 190.

²²⁴ M. IVANIŠEVIĆ, u: *Glasnik* LIII. (1925.) br. 7, 54-55.

²²⁵ *Vjesnik* LXXXVIII. (1960.) br. 7/8, 106-108; br. 9, 125-128.

²²⁶ *Vjesnik* LXXXIX (1961.) br. 7/8, 99 i 105.

²²⁷ V. PRIBANIĆ, u: *Vjesnik* CXIX. (1981.) br. 11, 204.

²²⁸ A. MILFAJT, u: *Glasnik* LXIII. (1935.) br. 3, 25-26.

²²⁹ V. POSPIŠIL, u: *Glasnik* LXIX. (1941.) br. 16, 138-141.

²³⁰ V. POSPIŠIL, u: *Glasnik* LXXI. (1943.) br. 6, 42-44. Autor donosi zanimljivi podatak da je u Zemunu 1831. krštena Amalija, kći Vuka Stefanovića Karadžića. Vuk je sklopio ženidbu s katolkinjom Annom Kraus iz Beča. Po ondašnjem su se zakonu kod mješovitih ženidaba muška djeca krstila u očevoj, a ženska u majčinoj crkvi.

²³¹ *Vjesnik* LXXVI. (1948.) br. 4, 55-65.

²³² *Vjesnik* LXXXVIII. (1950.) br. 1, 8.

²³³ *Vjesnik* LXXIX. (1951.) br. 6, 89-93. Pravilnik je potpisao: dr. Antun Akšamović, biskup, ap. adm.

²³⁴ *Vjesnik* LXXIX. (1951.) br. 10, 139-143. Naputak je potpisao: Stjepan, naslovni biskup.

²³⁵ J. PLIVELIĆ, u: *Glasnik* XLIX. (1921.) br. 15, 117-119; br. 16, 129; br. 17, 134-135; br. 18, 143-144; br. 19, 149-151; br. 20, 158-160; br. 21, 167-168 i br. 22, 175-179.

²³⁶ F. HERMAN, u: *Glasnik* L. (1922.) br. 5, 37-38.

²³⁷ *Glasnik* L. (1922.) br. 22, 174-176.

²³⁸ F. HERMAN, u: *Glasnik* LI. (1923.) br. 24, 189-190.

²³⁹ *Glasnik* LIII. (1925.) br. 20, 155-156. Predstavku je potpisao: Dr. Antun Bauer, predsjednik BK.

²⁴⁰ *Glasnik* LIII. (1925.) br. 21, 161; usp. i *Glasnik* LIV. (1926.) br. 6, 49; *Glasnik* LIV. (1926.) br. 23, 193-194. Okružnice je potpisao: Antun, biskup, ap. adm.

²⁴¹ *Glasnik* LIV. (1926.) br. 20, 161. Okružnicu je potpisao: Antun, biskup, ap. adm.

²⁴² *Glasnik* LV. (1927.) br. 5, 46-47. Autor se članka potpisao kao: »Referent biskupije đakovačke«.

²⁴³ J. TEPEŠ, u: *Glasnik* LVI. (1928.) br. 24, 200-201.

*Oslobođenje župskih domova od kućarine*²⁴⁴; *Naši porezi*²⁴⁵; *Dva primjera - jedan zaključak*²⁴⁶; *Crkvena imovina nekad i sad*²⁴⁷; *Crkvena imovina i svećenikova savjest*²⁴⁸; *Darovi za crkve.*²⁴⁹

U rubrici »Iz Biskupske kancelarije« izdvajamo: *Osiguranje crkvenih objekata*²⁵⁰; *Matične zabilježbe po kan. 470, § 2 i kan. 1988...*²⁵¹; *Župske zgrade, nadarbinska imovina.*²⁵²

Nadarbine²⁵³ i zaklade.²⁵⁴

10. Kazneno pravo.²⁵⁵

11. Prekid izlaženja »Glasnika«

Jedini prekid izlaženja »Glasnika« dogodio se nakon 73 godine redovitog izlaženja. »Glasnik« nije izlazio skoro dvije i pol godine: od srpnja 1945.²⁵⁶ do kraja 1947. Već su u srpnju 1945. tiskane »Obavijesti Bisk. Ordinarijata« iz kojih donosimo važnije pravne okružnice.

²⁴⁴ F. HERMAN, u: *Glasnik* LVII. (1929.) br. 3, 20.

²⁴⁵ F. SCHWERER, u: *Glasnik* LXIII. (1935.) br. 13, 103-104.

²⁴⁶ *Vjesnik* LXXXV. (1957.) br. 10, 151.

²⁴⁷ *Vjesnik* XCV. (1967.) br. 7/8, 144-145. Članak je potpisao: »Jedan za više njih«.

²⁴⁸ *Vjesnik* CVII. (1979.) br. 2, 38. Članak je potpisao: Bunjevac Uskok.

²⁴⁹ *Vjesnik* CVII. (1979.) br. 3, 58. Članak je potpisao: Uskok.

²⁵⁰ *Vjesnik* LXXVII. (1949.) br. 6, 63-64.

²⁵¹ *Vjesnik* LXXVII. (1949.) br. 12, 122. Stupanjem na snagu »Zakona o izmjenama i dopunama o državnim matičnim knjigama« od 12. siječnja 1949., oduzete su vjerskim predstavnicima, kao voditeljima crkvenih matičnih knjiga, sve crkvene matice.

²⁵² *Vjesnik* LXXX. (1952.) br. 1, 16.

²⁵³ Usp. *Glasnik* XLVI. (1918.) br. 4, 33-34 i br. 18, 145; usp. i A. RUSPINI, *Podjelba crkvenih nadarbina i časti u novim prilikama*, u: *Glasnik* XLVII. (1919.) br. 14, 107-108; F. HERMAN, *Organizacija svećenika za solidarni istup u svrhu pravednog rješenja nadarbinskog posjeda i svećeničkih beriva*, u: *Glasnik* XLVII. (1919.) br. 19, 149-150 i br. 20, 153-154; A. MITROVIĆ, *Poratno oporezivanje župskih nadarbina*, u: *Glasnik* LIV. (1926.) br. 18, 148-149; S. BIČANIĆ, *Hipoteka za dužne poreze na nadarbinska dobra nije zakonita*, u: *Glasnik* LXII. (1934.) br. 11, 87-89; P. MATIJEVIĆ, *Općinski namet i župnička zemlja*, u: *Glasnik* LXIII. (1935.) br. 4, 34-36.

²⁵⁴ Usp. *Glasnik* XLIX. (1921.) br. 2, 17-18. Okružnice je potpisao: Antun, biskup; usp. i F. HERMAN, *Redukcija zadužbinskih sv. misa*, u: *Glasnik* LV. (1927.) br. 3, 26; *Glasnik* LVI. (1928.) br. 15, 120-122. Pravila je potpisao: Antun, biskup, ap. adm.; *Glasnik* LVII. (1929.) br. 4, 25; F. HERMAN, *Državni zakon o zadužbinama i crkvene pobožne zadužbine*, u: *Glasnik* LXIII. (1935.) br. 4, 31-34; *Vjesnik* LXXXVIII. (1960.) br. 2, 21-23.

²⁵⁵ Usp. I. SANDRI, *Novi krivični zakonik i svećenik*, u: *Glasnik* LVIII. (1930.) br. 17, 110-112; usp. i Z. MARKOVIĆ, *Pobačaj se mora strogo kazniti*, u: *Glasnik* LXII. (1934.) br. 18, 142-144; *Vjesnik* C. (1972.) br. 9, 153-156; *Vjesnik* CIII. (1975.) br. 5, 82; br. 7/8, 123-128; *Vjesnik* CIV. (1976.) br. 1, 3-4; br. 7/8, 122; *Vjesnik* CIX. (1981.) br. 4, 62; br. 12, 210.

²⁵⁶ Zadnji je broj »Glasnika« bio br. 5, a tiskan je 15. srpnja 1945.

Teme okružnica: *Brakovi s ratnim zarobljenicima*²⁵⁷; *Postupak za utvrđenje smrti pokojnika bez doprinosa smrtnoga lista*²⁵⁸; *Misne zaklade, podnošenje iskaza*²⁵⁹; *Izveštaj o izvršenoj agrarnoj reformi na crkvenim zemljištima*²⁶⁰; *Ovlaštenje odrješivanja a reservatis*²⁶¹; *Zabilježbe u matice*²⁶²; *Parice matica - vođenje i odašiljanje*²⁶³; *Štolarinske pristojbe u korist nemoćišta*²⁶⁴; *Osiguranje crkava i župnih objekata proti požara*²⁶⁵; *Zakon o braku i državnim matičnim knjigama, stupanje na snagu - obavijest*²⁶⁶; *Vjerska društva, obustava rada*²⁶⁷; *Ovlaštenje dekanima za podjeljivanje ispovjedne jurisdikcije.*²⁶⁸

12. II. vatikanski sabor

Najveći je događaj za Katoličku crkvu u ovom stoljeću bio II. vatikanski sabor. O najavi Sabora, o tijeku njegovih priprema, o odvijanju i o njegovom završetku, »Vjesnik« je često izvješćivao: *Naš Koncil*²⁶⁹; *Komisija za pripremu budućeg koncila*²⁷⁰; *O općim crkvenim saborima (koncilima)*²⁷¹; *Sveopći sabor - Vatikanski II.*²⁷²; *O općem crkvenom saboru*²⁷³; *Presvetog... Apostolska konstitucija kojom se saziva opći crkveni sabor Vatikanski II.*²⁷⁴; *Za uspješniji ribolov*²⁷⁵; *21. Opći sabor je završen.*²⁷⁶

U vrijeme II. vatikanskog sabora, a osobito nakon njega, na mnogim se crkvenim područjima osjećala kriza, što očito proizlazi iz samih napisa u »Vjesniku«. Iz područja teologije prava svakako treba spomenuti članak dr.

²⁵⁷ *Obavijesti Bisk. Ordinarijata* (u daljnjem tekstu: *Obavijesti*), I. - 1945. Okružnicu »Predsjedništva Narodne vlade Federalne Hrvatske, Komisija za vjerske poslove« potpisao je: dr. Tremški.

²⁵⁸ *Obavijesti*, II. - 1945.

²⁵⁹ *Obavijesti*, I., 1946., br. 523/1946.

²⁶⁰ *Obavijesti*, I., 1946., br. 524/1946.

²⁶¹ *Obavijesti*.

²⁶² *Obavijesti*.

²⁶³ *Obavijesti*.

²⁶⁴ *Obavijesti*.

²⁶⁵ *Obavijesti*, II., 1946.

²⁶⁶ *Obavijesti*, II. Obavijest je Biskupskom ordinarijatu u Đakovu uputila »Narodan Republika Hrvatska. Predsjedništvo vlade. Komisija za vjerske poslove«. Obavijest je potpisao: Dr. Svetozar Ritig.

²⁶⁷ *Obavijesti*, II., br. 601/1946.

²⁶⁸ *Obavijesti*, III. 1946., br. 981/1946.

²⁶⁹ *Vjesnik* LXXXVII. (1959.) br. 12, 178-179.

²⁷⁰ *Vjesnik* LXXXVIII. (1960.) br. 4, 64.

²⁷¹ *Vjesnik* LXXXIX. (1961.) br. 1, 11-12; br. 2, 29-30; br. 3, 45; br. 5, 77-78 i br. 6, 92-93.

²⁷² *Vjesnik* LXXXIX. (1961.) br. 7/8, 100-105.

²⁷³ *Vjesnik* XC. (1962.) br. 1, 1-6.

²⁷⁴ *Vjesnik* XC. (1962.) br. 3, 35-38. Riječ je o Apostolskoj konsituciji kojom je sazvan II. vatikanski sabor.

²⁷⁵ *Vjesnik* XC. (1962.) br. 9, 124-126.

²⁷⁶ G.VARGA, u: *Vjesnik* XCIV. (1966.) br. 1, 3-4.

Josipa Kribla: »Duhovna« nasuprot »institucionaliziranoj« Crkvi.²⁷⁷ U pitanje se dovodila i opravdanost postojanja bilo kakvog pozitivnog crkvenog prava. Kanonsko se pravo otvoreno omalovažava, pa čak i prezire. Veoma dobar odgovor na mnogobrojne napade na pravo u Crkvi može se naći u članku dr. Jordana Kuničića pod znakovitim naslovom: »Strašilo« Zakona.²⁷⁸ Isti je autor napisao i članak: *Bolesne pojave na organizmu Crkve*.²⁷⁹

S II. je vatikanskim saborom tijesno povezan *Zakonik kanonskoga prava* iz 1983. »*Vjesnik*« je u člancima i vijestima informirao svoje čitatelje o radovima na završetku tog mučnog i teškog djela: *Uskoro novi crkveni zakonik*²⁸⁰; *Papa ispituje novi crkveni zakonik*²⁸¹; *Promulgacija Kodeksa kanonskog prava u 1982?*²⁸²; *Novi crkveni Zakonik*²⁸³; *Posljednje predavanje kard. P. Felici o budućem Kodeksu*²⁸⁴; *Novi Zakonik Katoličke crkve (Codex iuris canonici)*.²⁸⁵

U drugom dijelu našeg istraživanja svojim se člancima najčešće javljaju sljedeći kanonisti: dr. Angelo Ruspini, dr. Franjo Herman, dr. Ivan Rogić i dr. Viktor Pospšil.

III. ZAKONIK KANONSKOGA PRAVA IZ 1983. (1983.-1997.)

Uz već dobro poznate pravne teme u ovom se najnovijem razdoblju pojavljuju i neke nove: rastavljeni i ponovno vjenčani, strukture suodgovornosti u Crkvi, biskupijska vijeća, župna vijeća, službe u Crkvi, sprovod, nove knjige iz kanonskoga prava, radio i televizija.

1. Zakonik kanonskoga prava iz 1983.

*Apostolska Konstitucija prigodom promulgacije novog kodeksa kanonskog prava. Zakone svete discipline (Sacrae disciplinae leges)*²⁸⁶; *Novi CIC (Codex iuris canonici) i crkveni arhivi*²⁸⁷; *Zakonoša kraljevstva (Uz novi Codex iuris*

²⁷⁷ *Vjesnik* XCVII. (1969.) br. 12, 220-222.

²⁷⁸ *Vjesnik* XCIX. (1971.) br. 12, 222-224.

²⁷⁹ *Vjesnik* CI. (1973.) br. 11, 203-205 i br. 12, 212-214 i 221.

²⁸⁰ *Vjesnik* CVIII. (1980.) br. 11, 190.

²⁸¹ *Vjesnik* CIX. (1981.) br. 12, 210.

²⁸² N. ŠKALABRIN, u: *Vjesnik* CX. (1982.) br. 3, 53-54.

²⁸³ *Vjesnik* CX. (1982.) br. 4, 62.

²⁸⁴ N. ŠKALABRIN, u: *Vjesnik* CX. (1982.) br. 5, 93.

²⁸⁵ *Vjesnik* CX. (1982.) br. 10, 170.

²⁸⁶ *Vjesnik* CXI. (1983.) br. 3, 43-45. Konstituciju je preveo: Nikola Škalabrin.

²⁸⁷ J. BUTURAC, u: *Vjesnik* CXI. (1983.) br. 3, 58.

canonici)²⁸⁸; *Dopunske odredbe Hrvatske biskupske konferencije uz Zakonik kanonskog prava.*²⁸⁹

Zakonik kanona istočnih crkava (Codex Canonum Orientalium Ecclesiarum) proglasio je Ivan Pavao II. Apostolskom konstitucijom *Sacri Canones*, 18. listopada 1990., ali »Vjesnik«, nažalost, nije donio nijedan ni članak ni napis o tom važnom događaju u Crkvi.

2. Sakramenti

1) Krštenje: *Kumovanje na krštenju.*²⁹⁰

2) Presveta euharistija: »*Tridentinski obred*« *mise uvjetno dopuštene*²⁹¹;
*Pričest pod obje prilike*²⁹²; *Izvanredni služitelj pričesti*²⁹³; *Misne intencije.*²⁹⁴

3) Pokora: *Papa o općem određenju*²⁹⁵; *Slavljenje sakramenta pokore.*²⁹⁶

4) Bolesničko pomazanje: *Bolesničko pomazanje.*²⁹⁷

5) Ženidba. Priprava za ženidbu: *Pastoralni kolokvij o pripravi za ženidbu*²⁹⁸; *Dalja priprava na kršćansku ženidbu*²⁹⁹; *Zaručnici kao »katekumenti«*³⁰⁰;
*Priprava za ženidbu*³⁰¹; *Zašto i kako pripravljati mlade za brak i obitelj? Iskustvo Đakovačke biskupije*³⁰²; *Tečajevi priprave za brak u Krčkoj biskupiji*³⁰³;
*Zaručnički tečajevi u Zagrebu.*³⁰⁴

*Papa naglašava crkvene ženidbene norme*³⁰⁵; *Sakramentalno dostojanstvo ženidbe*³⁰⁶; *Ženidba i euharistija*³⁰⁷; *Uspjeli brak - sretna obitelj*³⁰⁸; *Nadnaravnost*

²⁸⁸ A. WISSGERBER, u: *Vjesnik CXI.* (1983.) br. 9, 156-159.

²⁸⁹ *Vjesnik CXXIII.* (1995.) br. 2, 96-97.

²⁹⁰ Z. PAŽIN, u: *Vjesnik CXIX.* (1991.) br. 3, 59 i br. 11/12, 166.

²⁹¹ *Vjesnik CXII.* (1984.) br. 11, 194.

²⁹² Z. PAŽIN, u: *Vjesnik CXVII.* (1989.) br. 9, 163.

²⁹³ P. ARAČIĆ, u: *Vjesnik CXIX.* (1991.) br. 6, 108 i 113.

²⁹⁴ *Vjesnik CXXV.* (1997.) br. 1, 52. Okružnicu je potpisao: Ćiril Kos, biskup.

²⁹⁵ *Vjesnik CXII.* (1984.) br. 1, 12.

²⁹⁶ Z. PAŽIN, u: *Vjesnik CXX.* (1992.) br. 5, 67.

²⁹⁷ Z. PAŽIN, u: *Vjesnik CXIX.* (1991.) br. 5, 99.

²⁹⁸ *Vjesnik CXIII.* (1985.) br. 5, 64.

²⁹⁹ *Vjesnik CXIII.* (1985.) br. 12, 189-190. S engleskog preveo: Marko Tomić.

³⁰⁰ Đ. HRANIĆ, u: *Vjesnik CXXIII.* (1995.) br. 11, 513.

³⁰¹ M. SRAKIĆ, u: *Vjesnik CXXIII.* (1995.) br. 11, 514.

³⁰² A. ARAČIĆ, u: *Vjesnik CXXIII.* (1995.) br. 11, 515-522.

³⁰³ V. ŽUPAN, u: *Vjesnik CXXIII.* (1995.) br. 11, 523-525.

³⁰⁴ J. BOSANČIĆ, u: *Vjesnik CXXIII.* (1995.) br. 11, 525-529.

³⁰⁵ *Vjesnik CXII.* (1984.) br. 5, 86.

³⁰⁶ *Vjesnik CXIV.* (1986.) br. 6, 103-108. S njemačkog preveo: Ivan Šešo.

³⁰⁷ M. SRAKIĆ, u: *Vjesnik CXV.* (1987.) br. 9, 161-164.

naravi braka i obitelji ³⁰⁹; *Studijski dani u Đakovu. Obitelj u Hrvatskoj - stanje i perspektive* ³¹⁰; *Ženidba dvoje krštenih je sakrament (De sacramentalitate matrimonii duorum baptizatorum)* ³¹¹; *Ovlast za prisustvovanje kanonskim ženidbama* ³¹²; *Kanonska ženidba s građanskim učincima* ³¹³; *Kanonska ženidba s građanskim učincima.* ³¹⁴

Rastavljeni i ponovno vjenčani: *Pastoral rastavljenih i ponovno vjenčanih* ³¹⁵; *Dinamički karakter sakramentalnosti ženidbe* ³¹⁶; *Pismo Kongregacije za nauk vjere biskupima Katoličke crkve o pristupanju razvedenih i ponovno vjenčanih vjernika euharistijskoj pričesti* ³¹⁷; *Pastoral rastavljenih i ponovno vjenčanih. Pismo biskupa Gornjorajnske crkvene pokrajine.* ³¹⁸

3. Crkva-Država

Crkva - etika - politika ³¹⁹; *Prava i obveze manjina u svjetovnim i crkvenim dokumentima* ³²⁰; *Ugovor o Katoličkom bogoslovnom fakultetu u sklopu sveučilišta u Zagrebu* ³²¹; *Pravni odnos između Crkve i političke zajednice.* ³²²

4. Vremenita dobra

Nepovratni talozi stoljeća. Obnova sakralnih zgrada u Hrvatskoj... ³²³; *Gradnja crkava u novom društvenom kontekstu* ³²⁴; *Crkvena dobra* ³²⁵; *Udržavanje klera u Italiji* ³²⁶; *Denacionalizacija - postupak.* ³²⁷

³⁰⁸ A. ARAČIĆ, u: *Vjesnik CXXVII.* (1989.) br. 1, 18.

³⁰⁹ Đ. HRANIĆ, u: *Vjesnik CXXII.* (1994.) br. 3, 68; br. 4, 80; br. 5, 110 i br. 6, 150.

³¹⁰ *Vjesnik CXXII.* (1994.) br. 9, 235.

³¹¹ S. ZEC, u: *Vjesnik CXXII.* (1994.) br. 12, 372-375; usp. i *Vjesnik CXXIII.* (1995.) br. 1, 13-18.

³¹² S. ZEC, u: *Vjesnik CXXIII.* (1995.) br. 11, 540-542.

³¹³ N. ŠKALABRIN, u: *Vjesnik CXXV.* (1997.) br. 2, 134. Riječ je o temi za korone.

³¹⁴ *Vjesnik CXXV.* (1997.) br. 3, 187-196. Radi se o prijevodu »Opće odluke o kanonskoj ženidbi« Talijanske biskupske konferencije. S talijanskog preveo: N. Škalabrin.

³¹⁵ *Vjesnik CXXII.* (1994.) br. 9, 208-213. Riječ je o temeljnim uputama trojice njemačkih biskupa za dušobrižničku praksu razvedenih i ponovno oženjenih vjernika u Gornjorajnskoj crkvenoj pokrajini.

³¹⁶ Đ. HRANIĆ, u: *Vjesnik CXXII.* (1994.) br. 9, 214-215.

³¹⁷ *Vjesnik CXXII.* (1994.) br. 11, 286-288. Pismo je potpisao: Joseph kar. Ratzinger.

³¹⁸ *Vjesnik CXXIII.* (1995.) br. 1, 10-12. S njemačkog preveo: Franjo Gruić.

³¹⁹ S. BALOBAN, u: *Vjesnik CXXII.* (1994.) br. 5, 107-109; br. 6, 147-149 i br. 7/8, 169-171.

³²⁰ N. ŠKALABRIN, u: *Vjesnik CXXIV.* (1996.) br. 3, 163-181.

³²¹ *Vjesnik CXXIV:* (1996.), br. 4, korice.

³²² N. ŠKALABRIN, u: *Vjesnik CXXIV.* (1996.) br. 7/8, 407-421.

³²³ I. MAROEVIĆ, u: *Vjesnik CXXIII.* (1995.) br. 11, 553-554.

³²⁴ B. Z. ŠAGI, u: *Vjesnik CXXIV.* (1996.) br. 2, 100-102.

³²⁵ N. ŠKALABRIN, u: *Vjesnik CXXIV.* (1996.) br. 4, 215-219.

³²⁶ N. ŠKALABRIN, u: *Vjesnik CXXIV.* (1996.) br. 4, 241-246.

³²⁷ *Vjesnik CXXV.* (1997.) br. 1, 51. Okružnicu je potpisao: Marin Srakić, biskup koadjutor.

5. Pretpostavljena smrt

Postupak u pretpostavljenoj smrti ženidbenog druga.³²⁸

6. Strukture suodgovornosti u Crkvi

Crkvena zajednica i strukture suodgovornosti.³²⁹

Biskupijska sinoda: *Biskupijska sinoda u Zakoniku kanonskoga prava.*³³⁰

Biskupijska vijeća: *Prezbiterijalno vijeće. Novi sastav - Potvrda izbora*³³¹; *Novi izbor konzultora*³³²; *Novi sastav ekonomskog vijeća*³³³ *Prezbiterijsko vijeće - izbor članova.*³³⁴

Župna vijeća: *Župno pastoralno vijeće*³³⁵; *Razmišljanja o župnom pastoralnom vijeću*³³⁶; *Župna vijeća u Zakoniku kanonskog prava*³³⁷; *Župno pastoralno vijeće župniku i zajednici teret ili znak njihove crkvenosti?*³³⁸; *Župno pastoralno vijeće i župno ekonomsko vijeće u Zakoniku kanonskog prava*³³⁹; *Odredbe za župna vijeća*³⁴⁰; *Pravni temelj ekipnog pastoralnog rada*³⁴¹; *Osnivanje pastoralnih vijeća.*³⁴²

7. Svećenik

*Svećenik i sakrament sv. pokore*³⁴³; *Svećeničko odijelo*³⁴⁴; *Permanentno obrazovanje svećenika*³⁴⁵; *Svećenički porez.*³⁴⁶

Župni vikar: *Župni vikar.*³⁴⁷

³²⁸ N. ŠKALABRIN, u: *Vjesnik CXXI.* (1993.) br. 7/8, 125-128.

³²⁹ N. ŠKALABRIN, u: *Vjesnik CXXV.* (1997.) br. 12, 779-784.

³³⁰ N. ŠKALABRIN, u: *Vjesnik CXXV.* (1997.) br. 4, 225-230.

³³¹ *Vjesnik CXXIII.* (1995.) br. 2, 101. Potvrdu je izbora potpisao: Ćiril Kos, biskup.

³³² *Vjesnik CXXIII.* (1995.) br. 2, 102. Zbor je savjetnika (konzultora) potvrdio: Ćiril Kos, biskup.

³³³ *Vjesnik CXXIII.* (1995.) br. 2, 102. Ekonomsko je vijeće imenovao: Ćiril Kos, biskup.

³³⁴ *Vjesnik CXXV.* (1997.) br. 3, 212. Izbore je raspisao: Marin Srakić, biskup.

³³⁵ *Vjesnik CXIII.* (1985.) br. 10, 149-150. Razgovor s Matijom Stepincem župnikom iz Zagreba.

³³⁶ M. NOVAK, u: *Vjesnik CXVII.* (1989.) br. 2, 37-39.

³³⁷ N. ŠKALABRIN, u: *Vjesnik CXVIII.* (1990.) br. 10, 170-171.

³³⁸ P. ARAČIĆ, u: *Vjesnik CXIX.* (1991.) br. 4, 67-68.

³³⁹ S. ZEC, u: *Vjesnik CXXIV.* (1996.) br. 5, 271-274.

³⁴⁰ *Vjesnik CXXIV.* (1996.) br. 5, 286-287. Odredbe je potpisao: Ćiril Kos, biskup.

³⁴¹ S. ZEC, u: *Vjesnik CXXV.* (1997.) br. 6, 375-377.

³⁴² *Vjesnik CXXV.* (1997.) br. 7/8, 487. Odluku je potpisao: Marin Srakić, biskup.

³⁴³ I. KUKULA, u: *Vjesnik CXII.* (1984.) br. 6, 121.

³⁴⁴ *Vjesnik CXII.* (1984.) br. 11, 194; usp. i *Vjesnik CXIII.* (1985.) br. 4, 63-64.

³⁴⁵ L. MARIJANOVIĆ, u: *Vjesnik CXVII.* (1989.) br. 9, 147-151.

³⁴⁶ *Vjesnik CXXII.* (1994.) br. 7/8, 201.

³⁴⁷ N. ŠKALABRIN, u: *Vjesnik CXXV.* (1997.) br. 12, 784-786.

8. Službe u Crkvi

*Službe u Crkvi*³⁴⁸; *Žene mogu biti akoliti.*³⁴⁹

9. Pogreb

*Pravo na pogreb*³⁵⁰; *Crkveni sprovodi u Zakoniku kanonskog prava: Kada i kome održati, a kada i kome uskratiti?*³⁵¹

10. Nove knjige iz kanonskoga prava

Uvod u kanonsko pravo, Đakovo, 1994.³⁵²; *Ženidba. Pravno-pastoralni priručnik*, Đakovo 1995.³⁵³

11. Radio i televizija

*Vjerske radiotelevizijske emisije - okružnica.*³⁵⁴

U trećem se dijelu našeg istraživanja javljaju samo trojica kanonista: mr. Marko Tomić, svećenik Sarajevske nadbiskupije, dr. Slavko Zec, svećenik Krčke biskupije i doc. dr. Nikola Škalabrin. »*Vjesnik*« donosi i članke nekih profesora i župnika koji s drugih točaka gledišta obrađuju pitanja koja su nedvojbeno i pravna.

ZAKLJUČAK

»*Glasnik*« je od samog svog početka, među ostalim, raspravljao i o pitanjima iz kanonskoga i građanskog prava ukoliko se ono tiče Crkve. U vezi je s tim, prigodom 100. obljetnice *Glasnika/Vjesnika*, biskup Bäuerlein napisao svoje zapažanje: »Mijenjali su se urednici, mijenjali su se suradnici, mijenjale su se teme, koje su se činile aktuelnima kroz cijeli period od sto godina. Bile su to teme pastoralne, homiletičke, moralne, a posebno povijesne, pravne.«³⁵⁵

Kroz 100 godina izlaženja *Glasnika/Vjesnika* posebno su se isticale povijesne i pravne teme. Od 1873. do 1917. na snazi je u Crkvi bio *Corpus Iuris Canonici* koji je sve više gubio na svojoj upotrebljivosti zbog svoje starosti,

³⁴⁸ Z. PAŽIN, u: *Vjesnik* CXIX. (1991.) br. 6, 119.

³⁴⁹ *Vjesnik* CXXII. (1994.) br. 5, 133. Članak je pretiskan iz: IKA, br. 15/1994.

³⁵⁰ *Vjesnik* CXXIII. (1995.) br. 1, 47. Pretiskano iz: IKA 49/1994.

³⁵¹ S. ZEC, u: *Vjesnik* CXXIV. (1996.) br. 1, 27-29.

³⁵² N. ŠKALABRIN, u: *Vjesnik* CXXII. (1994.) br. 10, 282.

³⁵³ N. ŠKALABRIN, u: *Vjesnik* CXXIII. (1995.) br. 11, 557-558. Prikaz je knjige napisao: mr. Marko Tomić, svećenik Sarajevske nadbiskupije.

³⁵⁴ *Vjesnik* CXXII. (1994.) br. 2, 34. Okružnicu je potpisao: Ćiril Kos, biskup.

³⁵⁵ S. BÄUERLEIN, *Uz 100-tu obljetnicu »Vjesnika dakovačke biskupije«*, u: *Vjesnik* CI. (1973.) br. 1, 7-8; 13.

nedotjerane metode i velikog mnoštva pravne građe. U vrijeme *Corpus*-a gomilali su se i drugi izvori kanonskoga prava u raznim oblicima tako da su se i sami kanonisti teško snalazili »u ogromnoj biblioteci crkvenoga prava«³⁵⁶. Stoga i nije ništa čudno što je u prvom dijelu našeg istraživanja (1873.-1917.) bilo ogromno mnoštvo pravnih pitanja. U drugom je dijelu (1917.-1983.) manje pravnih pitanja, iako su pravne teme još uvijek veoma prisutne.

U trećem je dijelu (1983.-1997.), koji je vremenski i najkraći, u »*Vjesniku*« sve manje pravnih pitanja. Za to je prije svega zaslužan hrvatski prijevod *Zakonika kanonskoga prava* koji je izašao u nakladi »*Glasa Koncila*« 1988.³⁵⁷ U njemu se relativno brzo i lako mogu naći odgovori na mnoga pravna pitanja. Nažalost, »*Vjesnik*« hrvatski prijevod *Zakonika* uopće ni ne spominje. Takav stav vjerojatno treba pripisati negativnom pristupu kanonskom pravu u vrijeme i nakon II. vatikanskog sabora koji se proteže sve do naših dana, i koji, očito, nije mimoišao ni naš »*Vjesnik*«.

Od općih sabora i njihovih odluka *Glasnik/Vjesnik* spominje: IV. lateranski (1215.), Tridentinski (1545.-1563.), I. vatikanski (1869.-1870.) i II. vatikanski sabor (1962.-1965.). Od njih se najčešće navode Tridentinski i II. vatikanski sabor kao izvor općih zakona koji vrijede za cijelu Katoličku crkvu. Dakako da se spominju i krajevni sabori koji su donosili zakone krajevnoga značenja.

Spomenuli smo i državne zakone koji se na bilo koji način tiču crkvenih pitanja ili su s njima povezani. Takvi se zakoni najčešće odnose na ženidbena pitanja, matice, vremenita dobra i odnos Crkve i države.

Glasnik/Vjesnik je u 125 godina svog izlaženja doživio mnoge političke promjene, koje su itekako utjecale na odnose Crkve i države. U Austro-Ugarskoj monarhiji Katolička je vjera bila priznata državnom vjerom, »a njezini kanoni bijahu i narodni i državni zakoni«. ³⁵⁸ Nakon I. svjetskog rata stvorena je najprije Kraljevina SHS (1918.), a kasnije Kraljevina Jugoslavija (1929.). U njima je država sa svim vjeroispovijestima uredila svoj odnos, samo je Katolička crkva »bila nekako izvan zakona«. ³⁵⁹ Između Vatikana i Kraljevine Jugoslavije bio je potpisan konkordat 25. srpnja 1935., ali on nikad nije bio ratificiran zbog snažnog otpora u kojem je sudjelovala i Srpska pravoslavna crkva. U komunističkom režimu nakon II. svjetskog rata (1945.) dolazi ne samo do odvajanja Crkve od države, nego i do otvorenog

³⁵⁶ I. ROGIĆ, *Kanonsko pravo, I, Prva knjiga Kodeksa. Opća pravila (Normae generales), s kratkim uvodom*, Đakovo, 1939., str. 33; usp. i N. ŠKALABRIN, *Uvod u kanonsko pravo*, Đakovo, 1994., str. 95-96.

³⁵⁷ Hrvatski je prijevod *Zakonika* doživio i drugo izdanje: *Zakonik kanonskoga prava proglašen vlašću pape Ivana Pavla II. S izvorima*, Glas Koncila - Zagreb, 1996.

³⁵⁸ *Glasnik XXXIII*. (1905.) br. 22, 190.

³⁵⁹ I. ROGIĆ, *Konkordat Kraljevine Jugoslavije*, u: *Glasnik LXIII*. (1935.) br. 15, 118.

neprijateljskog stava prema bilo kojoj religiji. U samostalnoj i suverenoj Republici Hrvatskoj (1991.), premda su Crkva i Država odvojene, postoji uzajamna suradnja. Plod su te suradnje i ugovori između Svete Stolice i Republike Hrvatske potpisani 19. prosinca 1996. u Zagrebu. Odnos Crkve i Republike Hrvatske, bez obzira na negativan stav prema kanonskom pravu unutar same Crkvi koji još uvijek traje, pozitivno je utjecao na ispravno vrednovanje i proučavanje kanonskoga prava.

Bez pravnog reda nezamisliv je i neostvariv ureden i plodan zajednički život kako u Crkvi tako i u državi. Stoga želimo zaključiti naše izlaganje pozivajući se na značajne riječi Pavao VI. koji tvrdi: »Što je pravo više zaboravljeno, prezreno, negirano, tim više sja njegova veličina, njegova ljepota i njegova apsolutna nužnost u društvenom uređenju«. ³⁶⁰ Nužnost kanonskoga prava u Crkvi na najbolji način dokazuju mnogobrojne stranice *Glasnika/Vjesnika* posvećene pravnim pitanjima kroz 125 godina njegova izlaženja.

³⁶⁰ A. MARTINI, *Il diritto nella realta umana*, u: AA. VV., *Il diritto nel mistero della Chiesa, I, Il diritto nella realta umana e nella vita della Chiesa. Il libro I del Codice: Le Norme Generali*, II edizione, Roma, 1986., str. 49; usp. i N. ŠKALABRIN, nav. dj., str. 38.

QUESTIONI GIURIDICHE NEL GLASNIK/VJESNIK DELLA DIOCESI DI DIAKOVO E SRIJEM

Riassunto

Nell'introduzione l'autore espone le ragioni perché il Vescovo J. J. Strossmayer ha messo in azione Gazzetta ufficiale diocesana nominata »Glasnik biskupije Djakovačko-Sriemske« che celebra 125 anniversario della sua pubblicazione (1873-1997).

L'articolo è diviso in tre parti secondo le legislazioni ecclesiastiche che, in quel tempo, erano in vigore:

- 1. Corpus Iuris Canonici (1873-1917)*
- 2. Codice di diritto canonico del 1917 (1917-1983)*
- 3. Codice di diritto canonico del 1983 (1983-1997).*

In ciascuna delle parti l'autore porta e qualche volta brevemente spiega le questioni giuridiche importanti contenute nella detta Gazzetta.

L'autore conclude suo lavoro considerando che senza ordinamento giuridico non sia pensabile né attuabile una convivenza ordinata e feconda nell'ordinamento sociale. Questa constatazione è stata pienamente confermata da moltissimi articoli e scritti pubblicati nel Glasnik/Vjesnik durante la sua ricca e difficile storia.